

Diplomová práce: Josef Herscher. Tajemství příchodu a působení v Západních Čechách doby barokní

Jméno a příjmení (studentka): Bc. Kristýna Jirmusová

Vedoucí práce: PhDr. Martin Zlatohlávek PhD.

Posudek vedoucího práce:

Autorka si zvolila za téma své diplomové práce dílo a život Josefa Herschera, manětínského sochaře, tedy monografii tohoto pozdně barokního umělce. Svoji práci rozdělila na úvodní statě a katalog. V úvodních statích postupuje ověřeným způsobem: nejprve se věnuje pramenům a literatuře o díle Josefa Herschera, která není bohatá a neposkytuje příliš odpovědí na otázky po životě a díle umělce. Takže jeho následný životopis autorka mohla sestavit jen obrysově z publikovaných faktů, doplněných záznamy v archivech, vesměs se vztahujících k Manětínu. V životě Josefa Herschera tedy stále zůstává otevřená otázka, odkud do Manětína přišel, která je však naléhavá v hodnocení zdrojů jeho umělecké aktivity. Sama autorka tuto otázku zde v úvodu nezodpověděla, nechala zaznít jen publikovaným názorům. K zodpovězení této otázky se autorka blížila postupně, když uvedla a popsala barokní plastiku v okolí Manětína, při čemž zmínila lokality s důležitou stavební činností, kde byl dán prostor také aktivitě sochařské. Z toho jí vyplynulo, že „Josef Herscher znal produkci brokofovské dílny a byl obeznámen také s tvorbou mladého Ferdinanda Maxmiliána Brokofa“, ovšem jeho vzory Herscher „upravil tak, aby odpovídaly duchu jeho vlastní tvorby“. Jako další inspirační vzory pro Herscherovu tvorbu autorka jmenovala dílo Quitainerovo a dílo Jana Michala Brüderleho jako reprezentanty tvorby české, především pražské. Autorka totiž nenašla v západních Čechách „výraznější osobnost, která by mohla být Herscherovým předstupněm ve způsobu modelace, jenž mu byl vlastní.“ Dalším závěrem, který autorce vyplynul z ohledání sochařské tvorby v okolí Manětína, je skutečnost, že „Herscher musel vycházet z jiného zdroje než ze svého okolí“, což pro ni jsou grafické předlohy. Konkrétně uvádí Engelbrechtovy mědirytiny, dále pak celou řadu anonymních grafik s příbuznými náměty Herscherově tvorbě, které „svědčí o tom, že jisté náměty a jejich ztvárnění přetrvávaly staletí.“ Tímto způsobem autorka porovnávala a hodnotila díla Herscherovi tradičně připisovaná. Pak přistoupila ke zpřesnění, kdy se pokusila definovat „osobní Herscherův sloh“ na základě archivně doložených děl. To ji vedlo k závěru, že kvalita Herscherovy sochařské produkce byla různorodá, spíše průměrných kvalit se snahou občas se přiblížit vyšší kvalitativní úrovni. Na základě bližšího rozboru pak autorka vyloučila skupinu soch z Herscherova díla.

V následných kapitolách se autorka zabývala tvorbou Josefa Herschera podle lokalit, kde jsou jeho sochy umístěny. Každé takové místo až příliš detailně popsala s ohledem na jeho dějiny i architektonické i jiné památky. Pak přistoupila k popisu umístění Herscherových soch, u větších celků jako např. Vysoké cesty v Manětíně se autorka věnovala i ikonografickému konceptu sochařské výzdoby.

Monografickou práci o Josefu Herscherovi autorka doplnila i stručným životopisem a popisem díla jeho syna Václava Ondřeje Herschera, který často opakoval kompoziční schémata svého otce a rustikalizoval je. Čtyři řádky autorka také věnovala vnukovi Josefa Herschera, Václavu Josefovi, který byl posledním sochařem toho rodu.

Závěrem autorka konstatovala, že „pro dílo Josefa Herschera se jeví jako naprosto stěžejní tvorba Ferdinanda Maxmiliána Brokofa.“ Zde také nadhodila možnost, že se Herscher v Borokofově dílně před příchodem do Manětína školil. Z Braunovy tvorby pak podle autorky Herscher převzal jen dramatickou gestikulaci svých postav, ale zde dále autorka otevřela otázku, zda společným zdrojem těchto prvků, jak v díle Braunově, tak i Herscherově nebyly grafické listy Martina Engelbrechta. Otázku však nechala otevřenou, aniž by se pokusila naznačit její řešení. Často uváděnou souvislost mezi tvorbou Herscherovou a Lazara

Widemanna autorka odmítla, protože podle ní neposkytuje příliš analogií. Podobnost Herscherovy tvorby s dílem Štěpána Borovce pak vyvodila ze společných základů obou manětínských sochařů v tvorbě Brokofů.

Následný katalog autorka rozdělila na dílo Josefa Herschera a dílo jeho syna Václava Josefa. Vnitřně ho dále rozčlenila na sochy kamenné a sochy dřevěné, ty pak rozdělila podle lokalit. Její katalogové heslo má obvyklou strukturu, je doplněno fotografií.

Kristýna Jirmusové se ve své diplomové práci pustila do obtížného úkolu – vytrdit poměrně obsáhlý sochařský materiál, připisovaný Josefu Herscherovi. V zásadě zvolila správnou metodiku. Pokusila se analyzovat zdroje jeho tvorby z dobové produkce v Čechách i v bezprostředním okolí, i na základě archivní dokladů. Takto určila „osobní sloh“ svého sochaře. Odtud pak vedla cesta k rozčlenění materiálu na díla autorská, připsaná a odmítnutá. Autorka tak dospěla k řadě nových závěrům. Škoda, že své závěry nepodložila profilovanější a hlubší argumentací. Tento nedostatek se asi nejvíce projevuje v katalogu, kde se jenom dočítáme v kolonce autorství holá konstatování, aniž by byla rozvedena argumentace, jak k nim autorka dospěla. Právě v katalogu měla rozehrát všechny nuance těchto argumentů, které ji měly dát základ ke shrnujícím konstatováním. Určitá zběžnost, až povrchnost se v autorčině práci odráží i v dalších odstavcích katalogu, jako je třeba ikonografie. Nerozpracována zůstala také otázka grafických předloh. Zde zcela chybí jejich uměleckohistorické vyhodnocení, aby ji poskytlo oporu v jejím poměrně odvážném konstatování, že tyto grafiky byly společným východiskem tak kvalitativně rozličné tvorby jako byla Herscherova a Braunova. V porovnání s těmito nedostatky se pak jeví zbytečně detailní její popisy míst, kde se Herscherovy sochy nacházejí. Přesto ve své diplomní práci autorka prokázala, že se umí zorientovat v daném tématu, že dovede využít archivní prameny i sekundární literaturu, že umí zasadit svého umělce do širších dějinných i slohových souvislostí. Pro tyto převažující klady **doporučuji** práci k obhajobě.

V *Krase* dne *28.5.2008*

M. Jermolová
.....
podpis vedoucího diplomové práce